

13 november 2018 - zaaknummer 2018-003962

Uitvoeringsbeleid Programma Sport! 2016 - 2019 (6e herziening)

GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND

VOORAF

Op 1 november 2016 heeft ons college de nota Uitvoeringsbeleid Programma Gelderland Sport! 2016-2019 (zaaknummer 2016-006425) vastgesteld. Samen met de subsidieregels voor sport, die zijn opgenomen in de regels Ruimte voor Gelderland 2016, vormt het uitvoeringsbeleid de kern van het instrumentarium waarmee uitvoering wordt gegeven aan het Programma Gelderland Sport! 2016-2019 (PS2015-589) van Provinciale Staten. De nota bevat de beleidsmatige invulling van de subsidieregels. Bij besluiten van 28 februari, 6 juni en 5 september 2017, op 27 maart en 3 juli 2018 is het uitvoeringsbeleid aangescherpt en aangevuld.

Bij de vaststelling van de 17de wijziging van de Regels Ruimte voor Gelderland hebben wij ons voorgenomen om de subsidieregels voor sport bij een volgende wijziging waar mogelijk te vereenvoudigen. Bij de 19de wijziging heeft deze plaatsgevonden. De vereenvoudiging heeft ook gevolgen voor het uitvoeringsbeleid, met name met betrekking tot het beleid rond de side events bij de sportevenementen (Economische pijler; hoofdstuk 3).

1. AANLEIDING

Op 11 november 2015 is het programma Gelderland Sport! 2016 -2019 (PS2015-589) vastgesteld. Hierin zijn op zeven thema's doelen geformuleerd onder een drietal pijlers: de economische kracht van sport, de maatschappelijke kracht van sport en de sportieve kracht door excellente prestaties. Met de wetenschap dat de doelen niet alleen kunnen worden gerealiseerd, is samenwerking gezocht met de vele sport-actieve partijen in Gelderland. In wisselende samenstelling zijn ambities uitgewisseld, thema's benoemd en plannen ontwikkeld. Het heeft geleid tot een sportnetwerk van partijen die elkaar kennen en weten te vinden.

Dit netwerk vormt de basis voor het realiseren van de ambities van de partijen. Hoe ze dit met elkaar gaan doen is verwoord in het Gelders Sportakkoord. Het Gelders Sportakkoord heeft tot doel de samenwerking tussen partijen te versterken om zo de doelen nog beter te realiseren. Ruim 120 maatschappelijke en publieke organisaties en bedrijven hebben zich inmiddels bij het akkoord aangesloten. Door de samenwerking in dit sportnetwerk onderscheidt Gelderland zich. Ook heeft de samenwerking tot doel de promotie- en lobbykracht te versterken om bijvoorbeeld internationale evenementen naar Gelderland te halen. Het Sportakkoord vormt de netwerkaanpak waarmee optimaal gebruik wordt gemaakt van de energie die bij de partijen zit.

2. DE PIJLERS

In het programma Gelderland Sport! 2016-2019 zijn drie pijlers genoemd die het sportbeleid van de provincie dragen: de economische kracht van sport, de maatschappelijke kracht van sport en de sportieve kracht door excellente prestaties. Deze worden in de volgende hoofdstukken kort toegelicht.

Uit: Gelderland Sport! 2016-2019

Het is 2020. Gelderland Sport! De provincie bruist van sportiviteit en Nederland weet dat. Sport in Gelderland is meer dan bewegen en wedstrijden. Door de goede sportvoorzieningen, de actieve sportverenigingen die midden in de maatschappij staan, de toonaangevende sportevenementen en de topsporters is Gelderland nog aantrekkelijker geworden voor haar inwoners, ondernemers, sporters en bezoekers. Gelderland heeft daarbij op alle niveaus van sport extra aandacht voor mensen met een beperking.

3. DE ECONOMISCHE PIJLER: SPORTEVENEMENTEN EN SIDE EVENTS

3.1.1 Sportevenementen en side events

Bij sportevenementen zetten wij in op het verder vergroten van de economische impact van de evenementen. Dit doen we door minimaal 20 toonaangevende (inter-)nationale sportevenementen per jaar financieel te steunen. En door zo nu en dan een topevenement met zeer aanzienlijke positieve impact voor Gelderland mogelijk te maken (evenementen in de buitencategorie). De Giro d' Italia 2016 is daar een aansprekend voorbeeld van. Evenementen halen het beste en mooiste uit Gelderland naar voren en zetten de regio op de kaart. De evenementen passen in de visie van de evenementenstrategie van de betreffende sportbond(-en). In het Gelders Sportakkoord is een eerste aanzet voor deze evenementenstrategie gemaakt. De bedoeling is dat de regio, of breder, de provincie daarvan economisch profiteert. Bijvoorbeeld door additionele bestedingen, nadrukkelijke betrokkenheid van het Gelderse bedrijfsleven en uitgebreide aandacht in de media.

Om de spin-off van sportevenementen te vergroten streven wij ernaar de activiteiten rondom de evenementen te versterken. Deze activiteiten, verder side events genoemd, zijn van economisch belang, maar ook van maatschappelijk belang. Wanneer deze side events breder worden ingezet resulteert dit in een meer duurzaam effect. Daarnaast is de verbinding met andere programma's en actoren van belang om netwerken te versterken en andere partijen aan de evenementen te binden.

3.1.2 Economische waarde

Met het oog op een zo groot mogelijke economische spin-off verwachten wij van de evenementenorganisatoren een extra inspanning om verbindingen te leggen met het bedrijfsleven. Dit kan bijvoorbeeld door side events in de vorm van netwerkbijeenkomsten, door bedrijven uit te dagen om in de Gelderse sport te investeren of door op andere wijze de evenementen aantrekkelijker te maken voor ondernemers.

Onder economische spin-off (ook wel: economische impact) verstaan we onder meer het promoten van de stad en de regio waar het evenement plaatsvindt. Een aantrekkelijk sportevenement met aantrekkelijke side events betekent onder meer bezoekers en deelnemers van binnen en buiten Gelderland. De economische impact van een evenement wordt vergroot wanneer het evenement meerdaags is en de side events plaatsvinden in de aanloop naar, tijdens en na afloop van het evenement. De impact wordt eveneens vergroot wanneer de organisatie gebruik maakt van diensten van Gelders bedrijven en toeleveranciers bij de organisatie van het evenement en de side events.

Tot slot kan versterkt media-aandacht de economische impact aanzienlijk versterken. Via media zien mensen over de hele wereld wat Gelderland o.a. sportief te bieden heeft. Vooral evenementen op internationaal niveau dragen hieraan bij. Van organisatoren wordt verwacht dat zij zich inspanssen om zoveel mogelijk media-aandacht te genereren, voor het evenement en zo mogelijk ook voor de regio.

3.1.3 Maatschappelijke waarde

Het belang van de side events bij evenementen kan niet genoeg worden benadrukt. Zij dragen in hoge mate bij aan het maatschappelijk draagvlak voor het sportevenement en het maatschappelijk rendement. De Regels Ruimte voor Gelderland (RRvG) bevatten daarom de subsidievoorwaarden dat de side events kwalitatief van hoogwaardig niveau zijn. Of een side event of geheel van side events in kwalitatief opzicht voldoende hoogwaardig is, hangt af van de aard en omvang van het evenement. Naarmate het sportevenement groter is, wordt meer impact van de side events verwacht. Paragraaf 3.7.3 (Grootte, kwaliteit en hoeveelheid side events) bevat hierover een nadere uitwerking.

De side events moeten goed verweven zijn met het hoofdevenement. Ze moeten ook meer dan alleen een stimulans zijn van de breedtesport of de topsport. Ze 'kietelen' inwoners van steden en gemeenten die (nog) niet zoveel met de desbetreffende sport of het evenement hebben, maken nieuwsgierig naar het evenement en zetten aan tot bezoek of deelname aan de activiteiten. Wij willen daarom dat de organisator van een sportevenement in een zo vroeg mogelijk stadium met side events start. Zeker bij de grotere evenementen wordt verwacht dat deze al ruim van tevoren worden ingezet. Om dit te bevorderen maken de RRvG subsidie mogelijk voor side events in de aanloop naar het evenement. Subsidie voor sportevenementen en side events tijdens sportevenementen zijn in principe ook alleen mogelijk als er in de aanloop voldoende side events zijn georganiseerd. Een 'warme aanloop' zorgt voor meer beleving rondom het hoofdevenement en meer draagvlak, niet alleen onder sportliefhebbers en inwoners en bezoekers die al sporten, maar ook onder niet-sporters en mensen die minder van sport houden.

Bij side events in de aanloop valt te denken aan sport-clinics, lespakketten op scholen, sportdagen, feestelijke en culturele activiteiten, kennismakingslessen, al of niet in combinatie met elkaar. Dergelijke activiteiten kunnen natuurlijk ook goed doorlopen tot op of zelfs na de evenementdagen zelf. Bedoeling is dat de activiteiten zoveel mogelijk een duurzame maatschappelijke opbrengst hebben, zoals bijv. het meer bewegen en sporten door mensen met een beperking. Het gaat dus niet om activiteiten met een kortstondig, eenmalig effect. Door samen te werken met bijvoorbeeld (lokale) partijen als het MKB, onderwijs,

sportaanbieders en welzijnsorganisaties en zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande activiteiten, is de kans op een duurzaam effect ('spin-off') groter.

3.2 Sportevenementenkalender

Evenementen die op de provinciale sportevenementenkalender zijn geplaatst kunnen in principe voor financiële steun in aanmerking komen. Vereist is dat zij voldoen aan de criteria die hiervoor zijn opgenomen in de RRvG. Evenementen die aan de criteria voldoen en in de periode tot en met 2019 worden georganiseerd komen in aanmerking voor plaatsing op de kalender. Naar het zich op dit moment laat aanzien is de budgettaire ruimte voor de lopende beleidsperiode daarmee verbruikt. Dat wordt anders als het bid voor het WK vrouwenvolleybal en het WK zitvolleybal 2022 niet wordt gehonoreerd. In dat geval ontstaat er weer ruimte voor evenementen die plaatsvinden in 2020. Dit is eind 2018 bekend.

Bij grotere evenementen, in het bijzonder evenementen in de 'buitencategorie' ofwel aansprekende internationale sportevenementen, bedoeld in artikel 6.25.3, lid 4, RRvG, is veelal sprake van een meerjarige planning en aanloop en betrokkenheid van een groot aantal partijen. Voor een adequate voorbereiding is nodig dat deze partijen hun plannen, mogelijkheden en inzet goed op elkaar afstemmen. In de verhouding tussen de organisator en de provincie bijvoorbeeld is het voor de organisator van belang zoveel mogelijk zekerheid te hebben over de ondersteuning (financieel of anderszins) die de provincie kan bieden, terwijl het voor de provincie van belang is erop te kunnen rekenen dat het evenement met bijbehorende side events zal voldoen aan de bedoeling en vereisten van de subsidieregels en het uitvoeringsbeleid. Gezien de lange aanlooptijd, komen deze evenementen daarom ook in aanmerking voor plaatsing op de kalender indien ze na 2019 plaatsvinden, overigens onverminderd de hiervoor beschreven budgettaire beperking.

Om tot afstemming in de samenwerking te komen, is in de RRvG de mogelijkheid opgenomen dat bij plaatsing van een evenement op de sportevenementenkalender het sluiten van een samenwerkingsovereenkomst (SOK) als voorwaarde te stellen voor plaatsing op de evenementenkalender. Waar nodig zullen wij van deze mogelijkheid gebruik maken. Bij de SOK zijn in elk geval de organisator en de provincie partij, maar ook andere partijen kunnen daarbij worden betrokken. Te denken valt aan de betrokken gemeente(n), de sportbond, uitvoerende organisaties side events, de exploitant van de beoogde accommodatie voor het evenement en eventueel sponsorende bedrijven. Per geval zal worden bezien welke partijen relevant zijn voor deelname aan de SOK.

De afspraken in de SOK kunnen onder meer de uitvoering van side events in de aanloop naar het sportevenement en de inhoud van de side events tijdens het evenement betreffen. Ook over de planning, aard en inhoud van de side events - zowel in de aanloop als tijdens de evenementdagen - kunnen afspraken worden gemaakt. Tevens wordt daarin afgesproken op welke wijze sport- en andere organisaties uit de regio bij de organisatie van de side events worden betrokken. Met 'regio' wordt bedoeld op een gebied van zo'n 50 km rond de locatie van het evenement. Afhankelijk van de aard van het evenement kan ook een kleinere of grotere straal worden getrokken.

Grote sportevenementen moeten dikwijls door de organisator via een bidprocedure worden binnengehaald (zie paragraaf 3.6). In veel gevallen wordt de provincie gevraagd het bid te ondersteunen. Verlening van ondersteuning kunnen wij afhankelijk stellen van te maken afspraken over het evenement, zoals de planning, de locatie, de organisatie van side events, etc. Ook andere partijen, zoals de gemeente of gemeenten waar het evenement zal worden uitgevoerd, kunnen bij de afspraken worden betrokken. De te sluiten overeenkomst (de 'pre-SOK') zal zich veelal tot hoofdlijnen beperken.

3.3 Subsidiekader sportevenementen en side events

In de RRvG (paragraaf 6.25 Sportevenementen) is geregeld aan welke vereisten moet worden voldaan om een evenement op de sportevenementenkalender te kunnen plaatsen. De vereisten zijn in het onderhavige uitvoeringsbeleid waar nodig beleidsmatig uitgewerkt. Voor plaatsing op de kalender moet de organisator van het evenement een aparte aanvraag indienen, uiterlijk negen maanden vóór het evenement. Plaatsing op de sportevenementenkalender is voorwaarde om subsidie te verkrijgen.

3.4 Sponsorkader sportevenementen

Naast subsidiebeleid voert de provincie met betrekking tot sportevenementen een sponsorbeleid. Sponsoring is in principe ook mogelijk voor evenementen die in aanmerking komen voor subsidie.

Het sponsorbeleid van de provincie is vastgelegd in het *Beleidskader sportsponsoring – november 2017* (zaaknummer 2017-015254), door ons college vastgesteld op 21 november 2017. Daarin is opgenomen welke voorwaarden de provincie voor zichzelf hanteert om te sponsoren en welke evenementen kunnen worden benaderd voor een sponsorovereenkomst. De evenementen, die in beginsel voldoende interessant zijn bevonden om na te gaan of een sponsorship kan worden aangegaan, zijn opgenomen op de *Evenementenkalender sportsponsoring 2018-2019*.

3.5 Voorwaarden voor subsidiëring evenement

Om voor subsidie in aanmerking te komen, moet het evenement voldoen aan de criteria en voorwaarden zoals gesteld in de subsidieregeling. Hieronder worden de belangrijkste voorwaarden uitgewerkt en toegelicht. De voorwaarden met betrekking tot de side events zijn uitgewerkt en toegelicht in paragraaf 3.7 e.v.

Voorwaarden voor subsidiëring:

1. Het evenement heeft betrekking op een kernsport of tweederingskernsport. Voor de tweederingskernsporten geldt daarnaast als voorwaarde dat gebruik wordt gemaakt van een accommodatie die door de provincie medegefinancierd is.
2. Om voor subsidie in aanmerking te komen moet het evenement een Nederlands, Europees of wereldkampioenschap inhouden of een vergelijkbare internationale of nationale wedstrijd op het hoogste sportieve niveau. Als NK, EK of WK merken wij alleen

kampioenschappen aan die onder auspiciën van de nationale kernsportbond worden gehouden of van de internationale sportkoepel waarbij de kernsportbond is aangesloten. Uit artikel 6.1.1 van de RRVG, waar het begrip kernsportbond is gedefinieerd, blijkt om welke bonden het gaat. Voor de bepaling van het vergelijkbare hoogste sportieve niveau van een internationale of nationale wedstrijd wordt voorafgaand advies ingewonnen bij de betreffende kernsportbond.

Subsidie wordt alleen verstrekt als is voldaan aan een aantal voorwaarden, zoals bepaalde deelnemersaantallen en bezoeken en voldoende private financiering van de organisatie van het evenement.

Naast de topsportevenementen komen breedtesportevenementen voor subsidie in aanmerking, die gericht zijn op mensen met een beperking.

3. De organisator van het evenement legt actief verbinding met het bedrijfsleven met het doel de *economische spin-off* van het evenement in de regio zo groot mogelijk te maken. Dit kan worden bereikt door de organisatie van side events op twee of meer themagebieden (zie paragraaf 3.7.1). Hoe en in welke mate hierop wordt ingezet verschilt per sport en is maatwerk per evenement. De economische impact van het evenement moet aanzienlijk zijn. Het is aan de organisator om duidelijk te maken dat het evenement een aantoonbare substantiële economische meerwaarde heeft.

De volgende aspecten dragen bij aan de economische spin-off:

- Bestedingen van bezoekers en deelnemers in de regio. In het kader van de subsidieverantwoording achteraf moeten deze in opdracht van de organisatie worden gemeten met de WESP-methodiek. Evenementen, die gedurende een reeks van jaren worden ondersteund en inhoudelijk niet wezenlijk veranderen, kunnen wij van de meet-verplichting ontheffing geven (artikel 6.25.14, eerste lid, RRVG). Wij zullen dat doen wanneer van een nieuwe WESP-meting geen meerwaarde wordt verwacht;
  - Organisatie van netwerkbijeenkomsten voor bedrijven en andere organisaties voorafgaand, tijdens of na het evenement;
  - Betrokkenheid van meerdere private partners aan het evenement, bijvoorbeeld in de vorm van sponsoring of bartering;
  - Bedrijven of andere organisaties sluiten aan bij het evenement (activatie) en promoten of dragen op die manier mede het evenement;
  - Regiopromotie: grote nationale of internationale evenementen dragen door hun media-exposure bij aan regiopromotie en versterken daarmee de economische spin-off;
  - Inzet op lokale/regionale inkoop en lokale/regionale producten en betrokkenheid van lokale ondernemers.
4. Behalve economische spin-off moet het evenement ook maatschappelijke spin-off hebben. Dit criterium is met betrekking tot de side events uitgewerkt in paragraaf 3.7 e.v.

5. Er moet sprake zijn van een gezonde verhouding tussen publieke en private financiering. De provincie wil alleen evenementen ondersteunen die voor ten minste de helft met private middelen worden bekostigd. De eigen inkomsten uit het evenement (tickets, sponsoropbrengsten, horeca) worden beschouwd als private financiering. Voor evenementen voor mensen met een beperking en voor evenementen gericht op de jeugd geldt deze eis niet. In de RRvG is deze eis ook niet gesteld voor 'buitencategorie-evenementen'. Dat neemt niet weg dat zij wel als uitgangspunt geldt en dat slechts om gewichtige redenen daarvan wordt afgeweken. In het overleg van ons college met PS of de betrokken Statencommissie vormt dit een belangrijk punt van bespreking. Een en ander geldt eveneens voor de eis van aanzienlijke economische impact. In uitzonderlijke gevallen kan voor een buitencategorie-evenement, ondanks het ontbreken van substantiële economische impact, toch subsidie beschikbaar worden gesteld vanwege de zeer grote maatschappelijke waarde van het evenement. In beginsel is ook het omgekeerde mogelijk.
6. Duurzaamheid. Het evenement wordt zo duurzaam mogelijk uitgevoerd. De evenementorganisatie beschrijft welke maatregelen hiertoe worden getroffen en welke inspanningen worden verricht.

Aansprekende internationale evenementen

Voor aansprekende, toonaangevende internationale evenementen als bedoeld in artikel 6.25.3, vierde lid, die zowel qua uitstraling als economische en maatschappelijke spin-off uitzonderlijk zijn, kan van één of meer van de geldende voorwaarden worden afgeweken. Het gaat hier om evenementen met een groot communicatief bereik, die Gelderland op de kaart zetten, zowel op korte als op lange termijn. Deze evenementen moeten een aanzienlijke positieve economische en maatschappelijke spin-off hebben en een boost geven aan zowel de breedtesport als de topsport.

De maximale subsidie voor dergelijke sportevenementen en de bijbehorende side events wordt door ons college per geval bepaald na voorafgaand overleg met Provinciale Staten of de betrokken Statencommissie. Als richtlijn houden wij aan dat 15% van het totale subsidiebedrag aan side events moet worden besteed, waarvan de helft aan side events in de aanloop naar het evenement. Afhankelijk van de aard en omvang van het sportevenement wordt een hoger of lager percentage vastgesteld of een andere verhouding tussen de side events in aanloop naar en de side events tijdens het sportevenement.

Aangepast sporten

Evenementen voor sporters met een verstandelijke beperking kunnen voor subsidie in aanmerking komen, mits deze van minimaal nationaal niveau zijn. Van belang is ook dat ze een groot maatschappelijk draagvlak hebben. Het is aan de organisatie om dit aan te tonen. De organisatie van side events bij een dergelijk evenement is verplicht. Deze vergroten de maatschappelijke spin-off van het evenement. Denk aan het organiseren van activiteiten voor mensen met een beperking, die leiden tot een hogere sportparticipatie bij deze doelgroep of het organiseren van congressen voor kennisoverdracht. Het maatschappelijk draagvlak in de regio wordt versterkt door het betrekken van meerdere maatschappelijke organisaties, gemeenten en sportverenigingen.

Subsidie voor samenhangende evenementen en side eventsprogramma's

Onder voorwaarden kan voor meer sportevenementen en voor side events bij meer sportevenementen via één aanvraag subsidie worden aangevraagd. Bij de aanvraag kan met één projectvoorstel en één begroting (evenement en side events wel gescheiden in begroting) worden volstaan. Voorwaarde is dat het gaat om evenementen van dezelfde organisator, die in duidelijke samenhang met elkaar worden georganiseerd. Uit de aanvraag moet blijken waaruit de samenhang bestaat. Voor voldoende samenhang is de voorwaarde dat de sportevenementen binnen een periode van ongeveer één tot anderhalf jaar worden uitgevoerd. De samenhang kan bijvoorbeeld verder bestaan uit gezamenlijke communicatie-uitingen rond de evenementen en gezamenlijke inkoop en sponsoring. Het moet in elk geval blijken uit de side events, die voor de evenementen gezamenlijk worden georganiseerd. Qua omvang en inhoud dient het geheel in redelijke verhouding te staan tot de omvang van de evenementen (zie ook paragraaf 3.7.3

Wij willen de realisering bevorderen van samenhangende side events-programma's, die over meer (tenminste drie) sportevenementen worden uitgerold, hetzij van eenzelfde organisator, hetzij van verschillende organisatoren. Qua economische en maatschappelijke impact kunnen dergelijke programma's een belangrijke meerwaarde hebben. De subsidieregels (artikel 6.25.15, vierde lid) bevat hiervoor een bijzondere bepaling. Voor subsidieverlening is vereist dat tevoren tussen de provincie en de betrokken sportorganisatoren een overeenkomst wordt gesloten over de uitvoering van het side event-programma. In elk geval moeten daarbij de afspraken worden gemaakt over de toedeling van de kosten van de side events aan de verschillende evenementen.

De organisator of organisatoren blijven verplicht om per sportevenement voor de side events een aanvraag in te dienen. De betreffende aanvragen kunnen identiek zijn. In de aanvraag moeten de kosten van het side events-programma wel separaat worden onderbouwd om de subsidiabele kosten te kunnen berekenen.

Side events bij evenementen van de Nationale Topevenementenkalender

Met andere overheden met een actief evenementenbeleid in ons land, verenigd in de landelijke werkgroep Kracht van sportevenementen land (G5, VWS en de provincies Noord-Brabant en Gelderland), hebben wij de afspraak gemaakt dat de overheden bij elkaars topevenementen een bijdrage zullen leveren aan het programma van side events. Het gaat dan om evenementen die op de Nationale Topevenementenkalender staan. De afspraken houden voor onze provincie in dat wij jaarlijks side events ondersteunen van ten minste twee topevenementen van de Topevenementenkalender. De side events worden in Gelderland georganiseerd. Wij dragen hiervoor zorg, eventueel door middel van opdrachtverlening.

3.6 Bidprocedures

Internationale sportevenementen worden vaak na een bidprocedure aan een land of stad toegekend. De bidprocedure start veelal langere tijd voordat het evenement plaatsvindt. Dit is afhankelijk van de procedure zoals deze door de betreffende internationale sportfederatie is vastgesteld. In het Gelders Sportakkoord is door partijen de ambitie uitgesproken om een aantal internationale sportevenementen in Gelderland te organiseren. Zo zijn de European Company Games (2021) en het WK BMX (2021) op basis van een bidprocedure toegewezen.

Voor de komende periode zijn bidprocedures uitgezet voor het WK Damesvolleybal (2022), het WK Halve Marathon (2022) en het WK Mountainbike Marathon (2023). Verder wordt een verkenning van de Wereldruiterspelen op langere termijn gedaan. Samen met de initiatiefnemers en de lokale overheid laten wij voor dergelijke internationale sportevenementen een haalbaarheidsstudie uitvoeren. Hierin worden onder meer de kosten én baten op economisch, maatschappelijk en sportief vlak onderzocht. Het haalbaarheidsonderzoek vormt mede de basis voor het besluit over eventuele subsidieverlening door de provincie.

Omdat de internationale evenementen zowel qua omvang als impact sterk verschillen, is de mate en wijze van ondersteuning voor ieder bid verschillend. Indien het evenement een aansprekend internationaal sportevenement is als bedoeld in artikel 6.25.3, vierde lid, van de RRVG of als het evenement niet kan worden betaald uit het budget dat Provinciale Staten voor sport beschikbaar hebben gesteld, betrekken wij Provinciale Staten of de Statencommissie bij de besluitvorming over het al of niet meedoen met het bid.

Aan ondersteuning van het bid kunnen voorwaarden worden verbonden, zoals het aangaan van een samenwerkingsovereenkomst ('pre-SOK'). Daarbij worden in de meeste gevallen ook andere partijen, zoals de gemeente(n) van uitvoering van het evenement, betrokken.

3.7 Side Events

3.7.1 Gelders Model Side Events: grotere impact en meer legacy

Evenementen komen alleen in aanmerking voor subsidie als er ook side events worden georganiseerd. Onder side events verstaan we: *“activiteiten die georganiseerd worden rondom het sportevenement (voor, tijdens en/of na) waarmee duurzame maatschappelijke en economische opbrengst wordt gecreëerd en die bijdragen aan één of meer beleidsthema’s zoals gesteld in dit Uitvoeringsbeleid Gelderland Sport!”*.

Vanzelfsprekend moeten alle side events een duidelijke verbinding hebben met het sportevenement, waarvoor subsidie wordt aangevraagd. Om meer te sturen op de site events en zo de maatschappelijke en economische impact te versterken, is het Gelders model voor side events ontwikkeld.

Het realiseren van een grotere economische en maatschappelijke spin-off willen we bereiken door het aantal cross-overs en verbindingen tussen de evenementen, de side events en de betrokken partijen duurzaam te vergroten. Het Gelders Model legt hiervoor de basis. Met dit model leggen we in ons beleid een grotere focus op activiteiten in aanloop naar een evenement. Ook willen wij de side events nadrukkelijker richten op specifieke beleids- en jaarthema’s.

Themagebieden maatschappelijke spin-off

Voor side events zijn de volgende zes themagebieden (ook wel: beleidsthema’s) vastgesteld. Om in voor subsidie in aanmerking te komen moeten de side events passen in één of meer themagebieden. De themagebieden zijn:

- a. *Imago & identiteit van de provincie Gelderland*

Activiteiten gericht op versterking van imago en bekendheid van stad/regio, versterking van toerisme na het evenement, toename van gevoelens van trots en/of lokale identiteit, lokale, nationale of internationale waardering voor evenementen, etc. Het gaat om de branding van Gelderland.

- b. *Beleving & ervaring van het evenement en de sport*
Activiteiten gericht op positieve beleving bij deelnemers en bezoekers voor/tijdens/na het evenement, kennis over de sport, stimuleren van herhaalbezoek, toename draagvlak/afname weerstand onder omwonenden, gevoel van trots dat het evenement plaatsvindt, etc. Het gaat daarbij om het vergroten van de bezoekersaantallen en het versterken van betrokkenheid van deelnemers en bezoekers.
- c. *Economie & werk*
Activiteiten gericht op additionele bestedingen in de regio door deelnemers en bezoekers, organisatie en media, bedrijven en bij partners en sponsoren, toename werkgelegenheid, verbinden onderwijs en arbeidsmarkt, stimuleren vrijwilligersbeleid etc.
- d. *Milieu & innovatie*
Activiteiten gericht op beperking van milieubelasting door het evenement (minder watergebruik en afval; reizen naar evenement), uitdragen van aandacht voor milieu en duurzaamheid, innovaties in de organisatie van het evenement, in de sport, in 'samenwerking', etc.
- e. *Gezondheid & vitaliteit*
Deelnemers en/of bezoekers laten nadenken over - of laten ervaren van - het belang van de eigen gezondheid en gezonde leefstijl, etc. De focus ligt hierbij op innovatieve ontwikkelingen op het gebied van sport/bewegen, voeding en gezondheid. Doel is deze cross-overs te versterken en initiatieven op dit vlak te verbinden.
- f. *Participatie & cohesie*
Activiteiten gericht op bevorderen van sportdeelname, lidmaatschap verenigingen, vrijwilligerswerk, toename van leefbaarheid in wijk/gemeenten, ontdekken en ontwikkelen van talenten, etc.

Met een lange aanloop naar grotere legacy

De spin-off van evenementen en side events op lange termijn is de legacy. De basis voor deze legacy wordt met name gelegd in de aanloopfase van een evenement. Zeker wanneer hierbij lokale organisaties zijn betrokken, die al initiatieven of netwerken hebben op dit vlak. Een 'warme aanloop' is dus essentieel. Door de organisatie van side events in de aanloopfase, dat wil zeggen minimaal drie maanden voor aanvang van het hoofdevenement, worden er naast draagvlak en trots, ook mogelijk nieuwe infrastructuur, commitment, nieuwe netwerken en nieuwe initiatieven gecreëerd.

De uitvoering van side events kan starten zodra het evenement op de sportevenementenkalender van de provincie is geplaatst, doch uiterlijk drie maanden voor aanvang van het hoofdevenement. We vragen van de organisatoren van sportevenementen om op dit punt hun maatschappelijke rol te pakken en stimuleren dit met de subsidies voor side events. Ze kunnen, samen met lokale organisaties, op zoek gaan naar duurzame inzet van sport

in aanloop naar evenementen met impact op de korte termijn en legacy op de lange termijn. Zo worden evenementen meer dan eendagsvliegen.

Cross-overs en verbinding door jaarthema en beleidsthema's

Het vaststellen van jaarthema in de vorm van een gezamenlijke agenda, kan werken als een vliegwiel dat op weg naar het evenement voor veel dynamiek zorgt. Dynamiek die interessante cross-overs en verbindingen aanjaagt vanuit en met verschillende beleidsterreinen en organisaties in Gelderland.

Voor de keuze van een jaarthema sluiten wij aan bij thema's die voor zowel provincie als Gelderse gemeenten (Gelrestad) programma-overstijgend en maatschappelijk relevant zijn en waar evenementorganisatoren, als zij daar kans voor zien, kunnen aansluiten.

Jaarthema's 2018 en 2019

Voor 2018 hebben wij, aansluitend bij de campagne 'Gelderland sport Onbeperkt!', als jaarthema vastgesteld: *Aangepast sporten*. Voor 2019 is het jaarthema: *Sport, voeding en gezondheid*. Dit wordt momenteel verder uitgewerkt.

3.7.2 Nadere inzet op themagebieden

In de RRvG is vastgelegd dat de side events gericht moeten zijn op het jaarthema en/of een of meer themagebieden. De side events *tijdens het evenement*, moeten specifiek gericht zijn op de volgende themagebieden (de zgn. *categorie 1-thema's*):

- a. *Imago & identiteit van de provincie Gelderland*
- b. *Beleving & ervaring van het evenement en de sport*
- c. *Economie & werk*
- d. *Milieu & innovatie*

De side events *in aanloop van het evenement*, moeten specifiek zijn gericht op de volgende themagebieden (de zgn. *categorie 2-thema's*):

- e. *Gezondheid & Vitaliteit*
- f. *Participatie & Cohesie*

Het gaat hierbij om maatschappelijke thema's die aanzienlijk minder 'vanzelf gaan' dan de thema's voor side events tijdens het sportevenement. Er zal dus extra aandacht aan moeten worden besteed. De aanloop van het evenement is daarvoor meer geschikt dan de dagen van het sportevenement zelf.

3.7.3 Grootte, kwaliteit en hoeveelheid side events

Bij maatschappelijke en economische impact gaat het om effecten die merkbaar of meetbaar zijn in de samenleving als gevolg van het plaatsvinden van een sportevenement en side events. Hoe hoog de economische of maatschappelijke impact is en hoe groot het bereik is van de side events, kan per evenement sterk verschillen. Van de organisator wordt verlangd dat hij zich inspant om het bereik en het economische en/of maatschappelijke effect zo groot mogelijk te maken. Concreet kan dit bijvoorbeeld betekenen: de organisatie van een scholenproject op *meerdere* scholen, het uitzetten van gezondheids- en vitaliteitstrajecten voor *diverse*

doelgroepen en de organisatie van *verschillende* netwerkevents. Het is aan de organisator om het verwachte bereik en de verwachte impact te onderbouwen.

Behalve een aanzienlijke maatschappelijke of economische impact stellen de RRvG als eis dat de side events kwalitatief hoogwaardig zijn. De kwaliteit van de side events weegt zwaarder dan het aantal. De RRvG stellen dan ook geen hoge eisen aan het aantal side events per programma (minimaal twee).

Is er sprake van samenhangende evenementen als bedoeld in artikel 6.25.15, dan zal de economische en/of maatschappelijke impact van de side events in verhouding moeten staan tot het geheel van de samenhangende evenementen. Naarmate het geheel van evenementen groter is, zal het programma van side events omvangrijker moeten zijn.

3.8 Voorwaarden voor subsidiering side events

Hierboven is op onderdelen al toegelicht en beleidsmatig uitgewerkt aan welke eisen side events moeten voldoen om voor subsidie in aanmerking te komen. In aanvulling daarop nog het volgende:

1. De organisator van het evenement moet zich actief inzetten voor de organisatie van side events die de maatschappelijke spin-off van het evenement zo groot mogelijk laten zijn. Voor de uitvoering van *side events tijdens het sportevenement* geldt dat deze in ieder geval op een *categorie 1-thema* betrekking moeten hebben én op het jaarthema, dan wel op twee categorie 1-thema's. Voor de uitvoering van *side events in aanloop naar een evenement* geldt dat deze in ieder geval op een *categorie 2-thema* betrekking moeten hebben of op het jaarthema.
2. Wij vinden het van belang dat de inzet van de organisator op side events substantieel is, zowel voor side events in de aanloop als tijdens het evenement. Dat betekent dat hij zich ervoor inspant om de side events te realiseren en een breed gedragen effect op de eerdergenoemde themagebieden te realiseren. Hoe hierop wordt ingezet verschilt per sport en is maatwerk per evenement. Overigens wordt niet uitgesloten dat de uitvoering van side events door de organisator aan een andere partij wordt opgedragen. Hij blijft evenwel te allen tijde de volledige verantwoordelijkheid voor de uitvoering en de kwaliteit dragen.
3. Het meeste effect qua impact en legacy hebben de side events die georganiseerd worden met een repeterend karakter in de aanloop naar het evenement toe. Daarbij is wezenlijk dat ze worden georganiseerd en uitgevoerd samen met sport- en andere organisaties in de regio. Overigens geldt dit evenzo voor de side events tijdens de evenementdagen. De organisator is verplicht zich in te spannen om organisaties uit de regio bij de side events te betrekken.
4. De side events moeten zo veel mogelijk worden gespreid over verschillende gemeenten. Topevenementen worden vaak door meerdere steden gedragen. Dit betekent dat evenementen en side events in meer steden kunnen plaatsvinden en zo mogelijk

provinciebreed worden uitgerold. Door samenwerking tussen de steden wordt de kwaliteit van evenementen en de side events op een hoger niveau gebracht. Het zorgt er ook voor dat het bereik van het sportevenement groter wordt. Hierdoor kan bijvoorbeeld de verkoop van toegangskarten toenemen.

Over hoeveel gemeenten de side events moeten worden verspreid hangt af van de aard en omvang van het evenement.

5. Wij vinden het belangrijk dat bij de side events, voor zover dit meerwaarde heeft voor mensen met een beperking, ook activiteiten voor deze doelgroep worden georganiseerd. Vereist is dat de locatie en de accommodatie van het evenement toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.
6. Verder vinden wij het belangrijk dat het evenement en de side events zo duurzaam mogelijk worden uitgevoerd. De evenementorganisatie moet beschrijven welke maatregelen hiertoe worden getroffen en welke inspanningen worden verricht.

Uit het plan van aanpak van de side events moet blijken dat bovengenoemde voorwaarden in de uitwerking zijn meegenomen. Op basis van de subsidieregels en het uitvoeringsbeleid wordt beoordeeld of de side events in aanmerking komen voor subsidie.

Een warme aanloop is een voorwaarde om op de kalender te kunnen komen en is ook verplicht om subsidie te kunnen krijgen. Bij de 19e wijziging van de RRvG is deze verplichting ingevoerd. Bij deze wijziging is een overgangsregeling getroffen voor sportevenementen die bij de inwerkingtreding al op de kalender stonden of waarvoor op dat moment een aanvraag voor plaatsing op de kalender was ingediend. De organisator van het sportevenement kan in een van deze gevallen bij zijn aanvraag om subsidie het verzoek doen ontheffing te verlenen van de plicht om side events in de aanloop uit te voeren. Het verzoek zal worden ingewilligd als hij aantoont dat de uitvoering daarvan in redelijkheid niet van hem kan worden gevergd. Bijvoorbeeld omdat de organisatie van het sportevenement bij invoering van de verplichting al zo ver was gevorderd dat de realisatie van een warme aanloop niet meer haalbaar is. Verlening van ontheffing is verder mogelijk als side events in de aanloop voor het publieke belang, dat met subsidiëring van het evenement wordt beoogd, geen meerwaarde hebben.

3.9 Beoogde resultaten

Het streven is dat de evenementen en de side events voor Gelderland veel opleveren. Grote sportfeesten, waar toeschouwers kunnen genieten van sport, versterking van de bekendheid van de provincie, economische opbrengsten en positieve maatschappelijke effecten. Ook voor de benutting van de regionale sportinfrastructuur, die mede door provinciale steun tot stand is gekomen, zijn ze belangrijk. Sportevenementen 'branden' Gelderland en positioneren onze provincie als een dynamische provincie, die veel aan kan, waaronder de organisatie van grote topevenementen. Jaarlijks worden circa 20 sportevenementen van de kernsporten én tweederingssporten (waaronder inline-skaten) van internationaal en nationaal niveau ondersteund. De evenementen hebben minimaal een landelijke media-exposure.

Als algemene lijn houden we vast aan de verplichting voor ontvangers van subsidie voor sportevenementen om onderzoek te doen naar de economische impact van hun evenement (via de WESP-methodiek). Wij achten het van belang te kunnen volgen hoe het evenement zich qua beoogde effecten door de jaren heen ontwikkelt. De onderzoekplicht geldt niet voor evenementen waarvoor volgens de subsidieregels de eis van economische impact niet geldt: sportevenementen voor sporters met een verstandelijke beperking, NK's voor jeugd en junioren en NK's voor sporters met een beperking en daarmee vergelijkbare wedstrijden.

Wij zijn ons ervan bewust dat de mate van economische impact niet altijd volledig met cijfers is te onderbouwen. Voor de maatschappelijke impact geldt dat in nog sterkere mate. Er is bijvoorbeeld geen direct verband te meten tussen toename van leden bij een sportclub en een sportevenement in Gelderland, omdat veel verschillende factoren invloed hebben op het ledenaantal van een club. Net als de economische impact is de maatschappelijke impact sterk afhankelijk van externe factoren, zoals bijvoorbeeld het weer. Lange termijn-resultaten van bijvoorbeeld netwerkbijeenkomsten zijn tijdens een sportevenement ook niet meetbaar. Ons college streeft ernaar de maatschappelijke impact van sportevenementen de komende jaren toch beter in beeld te krijgen. Hiertoe wordt gewerkt aan een verdere uitwerking van de WESP-methodiek met maatschappelijke modules. Zodra een deugdelijke meet- en evaluatiemethodiek voorhanden komt, zullen wij deze via de RRvG voorschrijven.

4. DE ECONOMISCHE PIJLER: SPORT EN INNOVATIE

4.1. Doelstelling

Gelderland heeft veel te bieden op het gebied van sport, voeding en gezondheid. De concentratie in onze provincie van kennis- en praktijkinstellingen, organisaties en bedrijven rond sport, voeding en gezondheid geven onze provincie een unieke positie in Nederland en zelfs internationaal. Samenwerking tussen organisaties, bedrijven en kennisinstellingen in deze domeinen biedt kansen voor innovaties. Initiatieven zoals Eat2Move tonen dat aan. Wij willen dit soort cross over-samenwerkingen bij de ontwikkeling en toepassing van innovatieve producten, diensten en processen op het snijvlak van sport, voeding en gezondheid stimuleren.

Doel van ons beleid is om bij te dragen aan het marktrijp maken van deze innovatieve producten, diensten en processen en daarmee de Gelderse economie te stimuleren. Ook is het doel van ons beleid de prestaties binnen de betrokken sport of sporten te verbeteren en de sportdeelname te vergroten. Doel is ook met de innovaties bij te dragen aan een gezonde leefstijl, vermindering van overgewicht en sneller herstel na sportprestaties. Zo mogelijk met een brede spin-off, bijvoorbeeld naar de reguliere gezondheidszorg. Doordat innovaties, die het mogelijk maken na een sportprestatie sneller te herstellen, ook inzetbaar zijn om herstel na operatie of ziekte te bespoedigen. Of bruikbaar zijn om chronische aandoeningen te voorkomen of te verminderen.

4.2. Beleidskader subsidieverlening

Het onderdeel innovatie van het Programma Gelderland Sport! 1916-1919 sluit aan bij de ontwikkelingen van het Ministerie van VWS. VWS wil het rendement van kennis en innovatie in de sport vergroten en daarbij nadrukkelijk naast de wetenschap en de sport ook het bedrijfsleven en overheden betrekken. Hiertoe is een Kennis- en innovatieagenda sport opgesteld, waarin het Topteam sport adviseert om een rendabel *ecosysteem* te creëren voor sportinnovaties. De essentie van dit systeem is dat onderzoekers, bedrijven, sportorganisaties en overheden samen werken aan sportinnovaties: zowel in *projecten* als in *centra* en de gezamenlijke *Sport Data Valley*. Met het stimuleren van verbindingen tussen verschillende sectoren, tussen bedrijfsleven, overheden en wetenschap op het gebied van innovatie sluiten we aan bij door VWS ingezette lijn.

De ondersteuning die op grond van de subsidieregels wordt geboden, is met name gericht op innovaties die de fasen van fundamenteel onderzoek, haalbaarheidsonderzoek en industrieel onderzoek voorbij zijn. Onze focus ligt op de fase van de experimentele ontwikkeling. Kansrijke innovatieve producten, diensten en processen voor de top- en breedtesport, die dat nodig hebben, geven wij met de subsidie het zetje in de rug om de sprong naar de toepassing en de markt te kunnen maken.

Het gaat ons om innovaties die uniek zijn voor Nederland, waarvan de ontwikkeling richting de markt, de experimentele ontwikkeling, een zeker risico met zich brengt. De innovaties moeten economisch perspectief hebben. We vinden het daarom van belang dat eindgebruikers zijn betrokken bij de innovatie, dat een realistisch verdienmodel is opgesteld en dat een marktbenadering wordt uitgevoerd.

In lijn met het Programma Gelderland Sport! 2016-2019 (PS2015-589) houden we eraan vast dat de innovaties primair zijn gericht op één of meer kernsporten of tweederingskernsporten. De innovaties moeten prestatieverbetering of deelnameverhoging in deze sporten beogen. Dat neemt natuurlijk niet weg dat andere sporten eveneens met de innovaties kunnen zijn gebaat. En dat daarvan ook buiten de wereld van de sport kan worden geprofiteerd.

Om voor subsidie in aanmerking te komen moet sprake zijn van samenwerking van twee of meer onafhankelijke partijen. Wanneer de samenwerking is beperkt tot twee partners moet zijn verzekerd dat bij de innovatie expertise is betrokken uit alle drie kennisvelden (sport, voeding en gezondheid).

De subsidieaanvragen worden inhoudelijk beoordeeld door weging aan de hand van een aantal criteria. Gaat het om een belangwekkende innovatie voor Nederland, die ook internationaal gezien toegevoegde waarde heeft, maar niet louter op eigen kracht tot ontplooiing kan komen? Heeft de innovatie een serieus economisch perspectief? Leidt zij tot verbetering van de gezondheid van sporters, met zoveel mogelijk spin-off buiten de sport? Is het innovatieproject technisch, organisatorisch en financieel uitvoerbaar? Paragraaf 6.34 van de Regels Ruimte voor Gelderland bevat de criteria, op basis waarvan de weging plaatsvindt. Bij deze criteria zijn invalshoeken benoemd van waaruit de beoordeling wordt gedaan, maar die andere relevante invalshoeken niet uitsluiten.

Net als bij de subsidieverlening voor innovatieprojecten uit het innovatieprogramma

Topsectoren (paragraaf 6.12 van de Regels Ruimte voor Gelderland), wordt bij de beoordeling van de plannen gebruik gemaakt van een puntentoekening. Wij laten ons hierover adviseren door de adviescommissie (Adviescommissie Sport en Innovatie). Daarin is deskundigheid samengebracht op het gebied van economie en de drie kennisvelden. Vanuit Oost NV wordt de benodigde economische expertise ingebracht.

Wij vinden het belangrijk dat de kennis en ervaring, die met de gesubsidieerde projecten wordt opgedaan, zoveel mogelijk wordt gedeeld met andere belangstellenden. Op de subsidieontvangers rust de verplichting hieraan gestalte te geven.

Het innovatiebeleid voor sport sluit aan op het provinciale innovatiebeleid in algemene zin. Er bestaat geen bezwaar tegen dat voor de projecten, ook gebruik wordt gemaakt van andere subsidiemogelijkheden van de provincie. Uiteraard moeten de betreffende subsidieregelingen dat wel mogelijk maken. Uit de Algemene subsidieverordening vloeit bovendien als randvoorwaarde voort dat dezelfde kosten niet twee keer worden gesubsidieerd.

Tot slot, in lijn met het programma Gelderland Sport! moet een project, om voor subsidie in aanmerking te komen, relevant zijn voor Gelderland. Zonder uitputtend te zijn kan het gaan om positieve effecten van het project en/of de uitkomsten ervan op de werkgelegenheid in Gelderland, het uitlokken van investeringen in onze provincie of het creëren van toegevoegde waarde voor - in het bijzonder - ingezetenen van Gelderland. Mogelijk is ook dat de projecten bijdragen aan de positionering van Gelderland als innovatieve regio op het gebied van sport, voeding en gezondheid.

Met dit beleid wordt invulling gegeven aan artikel 9 van de Algemene Subsidieverordening Gelderland. Op grond daarvan kan voor activiteiten, die niet zijn gericht op de provincie, niet ten goede komen aan de ingezetenen van de provincie of op een andere wijze niet het belang van de provincie dienen, geen subsidie worden verstrekt.

4.3.   Verbinding met netwerken

Behalve door subsidie beschikbaar te stellen faciliteren we betrokken instellingen en bedrijven door hen aan te haken op netwerken van de provincie. De Gelderse sportevenementen kunnen bijvoorbeeld worden gebruikt - en wórdten al gebruikt - als platform om kennis op te bouwen en markt te ontwikkelen. Bij een aantal evenementen zijn de afgelopen jaren succesvolle side events georganiseerd, gericht op netwerken en disseminatie. Ook zijn tijdens sportevenementen onderzoeken naar voeding en gezondheid uitgevoerd. Deze ontwikkeling willen we verder uitbouwen. Zo biedt de verbinding met Health Valley en Food Valley kansen, net als met het programma Eat2Move en de samenwerking binnen 'Gelrestad'.

4.4.   Resultaten

Resultaten die we beogen door innovaties op het terrein van sport, voeding en gezondheid te ondersteunen, zijn:

- marktrijpe producten
- duurzame samenwerking tussen de verschillende sectoren -sport-voeding en gezondheid

- spin-off naar andere deelgebieden
- bijdragen aan een gezonde leefstijl, vermindering van overgewicht, herstel na sportprestatie of operatie of ziekte en voorkomen van een chronische aandoening
- sterke positionering van provincie Gelderland als expertise-regio op het snijvlak van sport, voeding en gezondheid.

Dit levert economische, maatschappelijke en sportieve winst in Gelderland op en ook ver buiten de Gelderse grenzen.

5. DE MAATSCHAPPELIJKE PIJLER: OPEN CLUBS EN VITALE SPORTPARKEN

5.1. Inleiding en doel

In het programma Gelderland Sport! staat dat wij de ontwikkeling van sportverenigingen¹ en sportparken tot open clubs en vitale sportparken ondersteunen en versterken. Dit is een van de doelstellingen onder de pijler maatschappelijke kracht van sport. Om tot open clubs en vitale sportparken te komen, sluiten wij zoveel mogelijk aan bij kansrijke initiatieven van sportverenigingen en sportparken.

De doelstelling: In 2019 kent Gelderland een groeiend netwerk van sterke, toekomstbestendige sportverenigingen en vitale sportparken, die bijdragen aan de leefbaarheid in dorpen en wijken.

Onder toekomstbestendigheid verstaan wij dat sportverenigingen en sportparken op langere termijn financieel en organisatorisch zelfstandig kunnen voortbestaan. Een toekomstbestendige sportvereniging is actief in een wijk of dorp en draagt bij aan de leefbaarheid ervan. Onder leefbaarheid verstaan wij dat de sportvereniging in actieve verbinding staat met maatschappelijke partners en buurtbewoners in de omringende wijk of dorp, gericht op het bevorderen van de sociale samenhang.

Wij constateren dat veel sportverenigingen en gemeenten geïnteresseerd zijn in de gedachte van de open club en het vitale sportpark. Er is een flinke beweging aan het ontstaan van partijen die zich willen ontwikkelen tot open clubs en vitale sportparken. Al vanaf najaar 2014 stimuleren wij deze beweging, onder andere door de conferentie 'Op weg naar de toekomst' te organiseren. Ook hebben we samen met partijen gewerkt aan een breed Gelders netwerk van o.a. gemeenten,

---

¹ In het Uitvoeringsbeleid gebruiken wij de termen sportclub en sportvereniging door elkaar. Onder sportclub of sportvereniging verstaan wij een vereniging of andere rechtspersoon zonder winstoogmerk voor personen die met elkaar een of meer sporten beoefenen of hierbij nauw betrokken zijn.

sportverenigingen, NOC*NSF, sportbonden, kennis- en onderzoeksinstellingen (GSF, Kenniscentrum Sport, HAN, Mulier Instituut). In onze contacten hebben wij geconstateerd dat de beweging zich nog in een betrekkelijk vroeg stadium bevindt. Een actieve, stimulerende rol van de provincie Gelderland wordt vanuit het veld toegejuicht.

De ontwikkeling tot open clubs en vitale sportparken is bij uitstek een thema dat zich op lokaal niveau afspeelt. De provincie gaat ervan uit dat de gemeenten hiervoor primair aan de lat staan. Als provincie richten wij ons met name op het aanjagen, prikkelen en ondersteunen van betrokken partijen. Deze rol wordt ook door de partijen als wenselijk gezien. Met onze aanpak willen wij zoveel mogelijk sportverenigingen en gemeenten ondersteunen in de open clubontwikkeling binnen de lokale context. Hiervoor is maatwerk nodig. Wij beperken ons hierbij niet tot de kernsporten en de tweede ring kernsporten, maar richten ons op de volle breedte van de sport.

Om dit te bereiken doen we het volgende:

- Wij ondersteunen initiatieven om de haalbaarheid van open clubs en vitale sportparken te verkennen en initiatieven om deze daadwerkelijk tot ontwikkeling te brengen. Zie paragraaf 5.2.
- Wij stimuleren dat organisaties in het middenveld van de sportsector kennis en expertise opbouwen en delen over open clubs en vitale sportparken. Dit kan door middel van het organiseren van inspiratiesessies en werkbijeenkomsten, online kennisdeling en monitoring. Zie paragraaf 5.3.

Beide punten worden hieronder uitgewerkt. Wij richten ons op sportverenigingen en sportparken, middenveldorganisaties in de sportsector, derden en gemeenten, die hier gezamenlijk stappen in kunnen en willen zetten, een eigen bijdrage leveren en een duidelijke vraag naar ondersteuning hebben. Onder middenveldorganisaties verstaan wij organisaties als NOC*NSF, de sportbonden, de Gelderse Sport Federatie en de Vereniging Sport en Gemeenten. Derden zijn onder andere maatschappelijke organisaties op het terrein van welzijn, zorg, onderwijs, en ruimtelijke ordening.

5.2. Filosofie open club en vitaal sportpark

Het begrip open club is door NOC*NSF ontwikkeld en is door haar gepositioneerd als een beweging, een filosofie. Voor de ideale open club bestaat geen vaste formule, de open club is bij uitstek contextafhankelijk. Wij nemen het ideaalbeeld van NOC*NSF over:

‘Een open club kenmerkt zich door een open houding van de kartrekkers en betrokkenen bij de club. Een dergelijke club is een ontmoetingsplek waarbij zij eigen leden, andere regelmatige bezoekers van de club en de buurtbewoners uitnodigt om te sporten en om bij de vereniging betrokken te raken en te blijven. Een open club is ondernemend en richt zich op een langetermijnvisie en staat daarom nooit stil. Zij denkt vraag- en buurtgericht en gaat steeds opnieuw na wat de behoeften zijn en speelt daarop in. De club gaat (mogelijk in samenwerking met andere sportclubs en partijen uit andere sectoren) gericht aan de slag om activiteiten aan te bieden, die haar hoofdactiviteit versterken. Ook voert de club actief en continu beleid op de

ontwikkeling, kwaliteit en opleiding van sporttechnisch, arbitrerend en bestuurlijk kader. En streeft zij naar een betere bezettingsgraad van de accommodatie. Dit alles leidt tot ledenbinding, -behoud en/of -groei, meer 'reuring' op de club en continuïteit van het bestaansrecht.

Een open club kan een individuele vereniging zijn maar veelal is de open club een samenwerking tussen meerdere verenigingen (bijv. een sportpark) en/of andere (commerciële) sportaanbieders en/of playgrounds/courts/pleintjes/buurtwerk/(juridische entiteit is niet leidend).²

De open club kenmerkt zich door de houdingen: vraaggericht, ondernemend, uitnodigend, buurtgericht, samenwerkend en heeft oog voor continuïteit.³

Als ideaalbeeld van een vitaal sportpark zien wij: 'Het sportpark kan een sleutelrol blijven vervullen in de lokale sportinfrastructuur. Een Vitaal Sportpark, een sportpark met toekomstperspectief, kent vijf specifieke ruimtelijke kenmerken⁴:

- Functiemenging (vervlechting van sport met bijv. wonen, werken, onderwijs, zorg);
- Ruimtelijke integratie (verbindingen tussen bijv. openbare ruimte, routes, groen- en recreatie);
- Goede sportieve en maatschappelijke benutting (ruimtelijke en fysieke inrichting geoptimaliseerd voor maatschappelijke functie);
- Open (fysiek toegankelijk voor buurt en andere doelgroepen);
- Open club: de benutting van accommodatie, actief beleid op kader en gezamenlijk aanbod.⁵

De ontwikkeling naar een open club of vitaal sportpark is te zien als een ladder of continuüm waar een sportvereniging of sportpark stappen op maakt. Een continuüm dat loopt van de corebusiness van de sportverenigingen en -parken, regulier sportaanbod voor (potentiële) leden c.q. de verenigingen binnen het park, naar de hierboven geschetste ideaalbeelden van een open club en vitaal sportpark. Binnen dat continuüm zijn vele invullingen en gradaties mogelijk. Elementen van de ontwikkeling naar een open club en vitaal sportpark zijn:

- a. Het initiatief komt 'van onderop', d.w.z. dat het wordt gedragen en getrokken door de sportverenigingen of sportparkorganisaties zelf.
- b. De continuïteit van de toekomstbestendige sportverenigingen of sportparkorganisaties wordt gewaarborgd door bestuurlijke stabiliteit en een structureel gezonde financiële basis.
- c. Er is sprake van een niet-vrijblijvende samenwerking tussen sportverenigingen of sportparkorganisaties en derden uit de sectoren onderwijs, cultuur, recreatie, zorg, welzijn, of het bedrijfsleven.

---

²www.nocnsf/openclubs

³ Onderzoeksrapport 'Maatschappelijke functie sportverenigingen in Gelderland', Mulier Instituut, maart 2015. In dit rapport wordt ook nader ingegaan op de kenmerken van een open club. Te downloaden via: <https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/maatschappelijkefunctiesverenigingeninGelderland>

⁴ Inventarisatie 'Vitale sportparken in Gelderland', Sport&Ruimte, 2017.

⁵ In de definitie benoemt Sport en Ruimte de open club als 'bestuurlijk vitaliteit'. Wij verstaan dit onder de open club definitie.

- d. Het initiatief is gericht op toekomstbestendige sportverenigingen/ vitale sportparken en versterking van de leefbaarheid van het omringende dorp of de wijk in de stad, met behulp van de open club/vitaal sportparkgedachte.
- e. Het gemeentebestuur is c.q. de betreffende gemeentebesturen zijn bij het initiatief betrokken of in elk geval geïnformeerd.
- f. Sportverenigingen, sportparkorganisaties of maatschappelijke organisaties gericht op de doelgroep van mensen met een beperking zijn indien mogelijk bij het initiatief betrokken.
- g. Opgedane kennis en expertise worden tijdens en na het traject beschikbaar gesteld zoveel mogelijk met anderen gedeeld, teneinde hen te enthousiasmeren en te helpen om zelf aan de gang te gaan met het ontwikkelen van een of meer open clubs of vitale sportparken.
- h. De samenwerkende partijen hebben een duidelijk beeld over hoe invulling te geven aan de benutting van de accommodatie van de open club of het vitale sportpark, hebben actief beleid op kader en een gezamenlijk aanbod.⁶
- i. De samenwerkende partijen bij een sportpark weten hoe zij omgaan met functiemenging, ruimtelijke integratie, goede sportieve en maatschappelijke benutting en open karakter van het sportpark.⁷

5.3 Beleidskader en instrumenten: ondersteuning van initiatieven

Om toekomstbestendige sportverenigingen en vitale sportparken te ontwikkelen, willen wij verenigingen en parken ondersteunen bij initiatieven die bijdragen aan hun doorgroei. De verantwoordelijkheid voor het verkennen van de haalbaarheid en daadwerkelijk ontwikkelen van de initiatieven ligt primair bij de betrokken sportverenigingen of sportparkorganisaties. Hierbij moeten zij samenwerken met partijen uit het middenveld. De subsidieregels stellen minimumvoorwaarden over de samenwerking.

Daarnaast kunnen gemeenten, regio's en sportbonden subsidie aanvragen voor een programma, gericht op de ontwikkeling van meerdere open clubs en vitale sportparken. Het moet dan gaan om een groter aantal deelnemers omvattende samenwerking van partijen uit de sport en het maatschappelijk veld. De subsidieregels stellen ook met betrekking tot deze samenwerking minimumvoorwaarden. De deelnemers kunnen gezamenlijk optrekken door bijvoorbeeld kennis en ervaring met elkaar te delen. Bij een programma is sprake van één eindverantwoordelijke voor het programma die de zorg draagt voor het faciliteren, dan wel coördineren of het inhoudelijk begeleiden van de initiatieven die tot het programma behoren. Het gaat hierbij om een bundeling van initiatieven die hoofdzakelijk in Gelderland plaatsvinden.

Een voorbeeld is het programma 'Scholder an scholder' van acht gemeenten in de Achterhoek. Ook vanuit sportbonden worden verenigingen ondersteund. In iedere fase wordt kennis en ervaring opgedaan door 'learning by doing'. Bedoeling is dat wat is geleerd via werkbezoeken, werkbijeenkomsten en inspiratiesessies door de middenveldorganisaties wordt verspreid om op

---

⁶ Voor de volledige omschrijving verwijzen wij naar de definitie open club onder paragraaf 5.2.

⁷ Voor de volledige omschrijving verwijzen wij naar de definitie vitaal sportpark onder paragraaf 5.2.

deze manier andere partijen te prikkelen en te enthousiasmeren om open club of vitaal sportpark activiteiten op te starten.

5.4. Beleidskader en instrumenten: kennis en expertise

Naast de ondersteuning van initiatieven zetten wij in op het actief delen van bestaande en nieuwe kennis die voortkomt uit de initiatieven. Met inspiratiesessies en werkbijeenkomsten zal deze kennis en ervaring verspreid worden, zodat meer sportverenigingen en gemeenten hiervan profijt hebben en zelfstandig verder aan de slag kunnen gaan. Immers, wij achten het niet onze rol álle sportverenigingen te ondersteunen. Zoals gezegd menen wij dat het primair aan de gemeenten is “hun” sportclubs en sportparken te helpen om zich sterk te maken voor de toekomst.

5.4.1. Werkbijeenkomsten door middenveld

Voor het actief delen van bestaande en nieuwe kennis worden door organisaties uit het middenveld inspiratiesessies en werkbijeenkomsten georganiseerd. De nadruk ligt hierbij op ‘kijkjes in de keuken’ en aansluiten op de vraag. Daarnaast zullen we ook stimuleren dat kennis en informatie online wordt ontsloten voor sportverenigingen, gemeenten en relevante andere partijen.

5.4.2. Overzicht procesondersteuning

Wij hechten er sterk aan dat de sportverenigingen zelf hun keuze maken of en zo ja wat ze aan procesondersteuning nodig hebben. Zij zijn immers ‘in the lead’. Wij zorgen hiertoe voor een overzicht van beschikbaarheid en aard /werkwijze van organisaties en bedrijven die kwalitatief goede, professionele procesondersteuning kunnen bieden. Op deze manier borgen wij de kwaliteit en bevorderen wij onderlinge uitwisseling tussen deze organisaties en bedrijven. Wij stimuleren dat gebruik wordt gemaakt van kwalitatief goede en professionele procesbegeleiders die over de kennis en ervaring beschikken die benodigd is voor de ontwikkeling van een open club of vitaal sportpark. De procesbegeleiding is gericht op het coachen van verenigingen zodat zij zelfsturing geven aan de verandering. Het eigenaarschap van het proces moet bij de vereniging zelf blijven. De procesbegeleiding ondersteunt het eigen leerproces van de vereniging, positioneert andere partners om het leerproces te versterken en signaleert wanneer er behoefte is aan extra (externe) kennis. De procesbegeleider is expert in het begeleiden van veranderende organisaties en veranderingsprocessen en beschikt over kennis omtrent de open club gedachte. Hierbij kan de beschikbare kennis bij NOC*NSF en de KNVB richtinggevend zijn.

5.4.3. Onderzoek en monitoring van initiatieven

Er wordt op initiatief van de provincie een monitor ontwikkeld om de voortgang en de maatschappelijke effecten van de ondersteunde initiatieven te meten. De voortgangsmonitor biedt informatie aan de initiatiefnemer om al dan niet te bij te sturen in het traject en biedt tussentijdse informatie aan de provincie over de stand van zaken. De effectmonitor biedt inzicht in de bereikte maatschappelijke effecten op - in ieder geval - het terrein van de toekomstbestendigheid en de leefbaarheid.

5.4.4 Netwerkontwikkeling

De ontwikkeling van open clubs en vitale sportparken is bij uitstek een lokaal vraagstuk met partijen uit de directe omgeving. Daarnaast zijn er ook grotere organisaties die werkzaam zijn in Gelderland op het terrein van sport, (jeugd-)zorg, welzijn, onderwijs en bedrijfsleven. Ook voor deze organisaties zien wij een rol weggelegd. Zo kunnen zij voorbeelden van lokale initiatieven uit de ene regio tonen aan potentiële initiatiefnemers uit een andere Gelderse regio. We streven ernaar dat zoveel mogelijk van deze organisaties zich aansluiten bij het Sportakkoord.

5.4.5. Duurzame sportvoorzieningen

De provincie heeft de ambitie om in 2050 'energieneutraal' te zijn. Dit sluit aan bij de ambities van toekomstbestendige sportverenigingen en vitale sportparken. De toekomstbestendige sportvereniging stelt haar club open en geeft andere partijen de ruimte om gebruik te maken van de sportlocatie. Het is dan belangrijk dat de eigen sportaccommodatie op orde is. Door de toepassing van maatregelen voor duurzaamheid en energiebesparing is de accommodatie geschikt voor meervoudig gebruik. Het levert tegelijkertijd financieel voordeel voor de vereniging op. Daar waar zich kansen voordoen om bij te dragen aan de duurzaamheid van sportaccommodaties, nemen wij deze bij het delen en verspreiden van kennis mee.

5.5. Resultaten 2017 - 2019

Op basis van de ervaringen met het beleid in 2017 bekijken we in 2018 of daarin eventueel aanpassingen nodig zijn om de doelstellingen te realiseren. In het algemeen willen wij dat onze activiteiten voor open clubs en vitale sportparken ertoe leiden dat de betrokken sportverenigingen meer samenwerken, meer toekomstbestendig zijn en bijdragen aan de leefbaarheid van de directe omgeving. Wij willen uiterlijk in 2019 de volgende resultaten behalen:

- Tenminste vijftien initiatieven op het terrein van open clubs en vitale sportparken hebben mede door ondersteuning van de provincie de haalbaarheid naar een open club of vitaal sportpark verkend.
- Tenminste twaalf initiatieven op het terrein van open clubs en vitale sportparken hebben mede door ondersteuning van de provincie een daadwerkelijke ontwikkeling doorgemaakt naar open clubs en vitale sportparken.
- Tenminste twee programma's op het terrein van open clubs en vitale sportparken fungeren als voorbeeldproject in Gelderland en hebben mede door de provinciale ondersteuning hun open club/vitaal sportpark gestimuleerd.
- De voortgang en effecten van de initiatieven zijn door middel van een hiertoe ontwikkelde voortgangs- en effectmonitor inzichtelijk gemaakt en benut door de initiatiefnemers en provincie.
- Er zijn tien werkbijeenkomsten door het middenveld in de sportsector georganiseerd om kennis en ervaring te delen tussen initiatiefnemers, sportverenigingen en

gemeenten.

- Tenminste één organisatie die werkzaam is in Gelderland op het terrein van sport, (jeugd-) zorg, welzijn, cultuur, recreatie, onderwijs of bedrijfsleven heeft zich met het oog op de open club- en vitale sportpark-doeleinden aangesloten bij het Gelders Sportakkoord.

6. DE MAATSCHAPPELIJKE PIJLER: SPORTIEVE INRICHTING BUITENRUIMTE

6.1. Inleiding en doel

In het programma 'Gelderland Sport! 2016-2019' is opgenomen om de fysieke ruimte aantrekkelijker in te richten, zodat deze stimuleert tot sporten en bewegen. De gevarieerde natuur en de parken, pleinen en stedelijke buitenruimte in Gelderland bieden een scala aan mogelijkheden en uitdagingen. Sport en bewegen levert daarmee tevens een bijdrage aan een versterking van leefbaarheid en de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving.

De aandacht voor sport en bewegen in de buitenruimte vindt al plaats in het kader van Sterke Gelderse routes (zie hoofdstuk 7) en raakt onze inzet op de Vitale sportparken (zie hoofdstuk 5). In dit hoofdstuk is de aandacht gericht op de bebouwde buitenruimte van de Gelderse dorpen en steden. Een focus die aansluit bij het belang dat hier in de Provinciale Staten aan wordt gehecht.

Een meer beweegvriendelijke en sportieve inrichting van de bebouwde omgeving verlaagt de drempel om in het dagelijks leven te bewegen en te sporten. Het draagt bij aan de leefbaarheid, doordat bewoners elkaar in de directe woonomgeving actief ontmoeten.

Daarnaast sluit het aan op de maatschappelijke trend dat mensen meer individueel sporten en dat het 'tussen de bedrijven door' wordt beoefend.

Sport en bewegen in de bebouwde omgeving levert daarmee een bijdrage aan de sportparticipatie, Gelderse (vrijtijds-)economie, de ruimtelijke kwaliteit en de leefbaarheid van de woonomgeving.

6.2. Wat we gaan doen

In de eerste helft van de programmaperiode van Gelderland Sport! is al een aantal initiatieven ondersteund. Het gaat bijvoorbeeld om Parklopen van de AtletiekUnie, de sportcourts voortgezet onderwijs van Zoneparc, de ondersteunende werkzaamheden van de Gelderse Sportfederatie bij basisscholen en zorgcentra, en de planontwikkeling rondom het Olympuspark in Arnhem-Zuid.

Voor de tweede helft van de programmaperiode zet de provincie in op het volgende

1. Het financieel en procesmatig ondersteunen van initiatieven wordt voortgezet en uitgebreid. De focus ligt op toepassing van het concept Sportvriendelijke Omgeving (zie hierna).

Het gaat hierbij om het gelijktijdig realiseren van de voorziening, de organisatie eromheen én activiteiten.

De financiële ondersteuning kan bestaan uit kosten van de inrichting, de planvorming, proceskosten, organisatie en materialen.

2. Het versterken van het maatschappelijk rendement en de legacy van de evenementen door het realiseren van fysieke voorziening(-en).

Een bekend voorbeeld is de aanleg van beachvolleybalvelden voorafgaand aan het WK-Beach in 2015. Voor het komend jaar zijn er mogelijkheden rondom het WK Inline en het EK volleybal jongens.

3. Het opbouwen en delen van kennis en expertise.

Dit vindt plaats door ondersteuning van kennisontwikkeling, het organiseren van inspiratiesessies over goede voorbeelden, werkbijeenkomsten ('learning by doing') en het organiseren van bestuurlijke steun.

6.3. Het 'wat' meer uitgewerkt

Een sportieve inrichting van de bebouwde buitenruimte is bij uitstek een thema dat zich op lokaal niveau afspeelt. Gemeenten staan hiervoor in principe als eerste aan de lat.

Daarnaast zijn er initiatieven zoals beweegparken en -parcours (bijv. Ooij), Cruiff-courts en Krajicek-playgrounds. Ook zijn er bedrijven van buitenspeelvoorzieningen die deze niet alleen ontwerpen en plaatsen, maar zich ook meer op de planontwikkeling richten.

Bij het versterken van het maatschappelijk rendement van de sportevenementen ligt het voortouw bij de gemeente, de betrokken evenementorganisator of sportbond.

Ons is gebleken dat de nieuwe ontwikkelingen rond het sportief inrichten van de buitenruimte, veel gemeenten en sportorganisaties aanspreken. Het sluit als thema ook naadloos aan op de in voorbereiding zijnde Omgevingswet, die een effectieve bevordering van de publieke gezondheid bij de inrichting van de omgeving als een van haar doelstellingen heeft.

Sportvriendelijke omgeving

Bij de ondersteuning van de sportieve inrichting van de buitenruimte kiest de provincie ervoor om het concept Beweegvriendelijke omgeving te hanteren en daarbij te focussen op het sportieve⁸. We noemen dat Sportvriendelijke omgeving. In dit concept gaat het om het gelijktijdig inrichten van een sportieve voorziening, het organiseren van de partijen die het samen beheren en het realiseren van een programma van activiteiten. Feitelijke realisatie, actief beheer en actief gebruik gaan in dit concept hand-in-hand. Het beheer en het gebruik moeten daarbij voor langere tijd (in elk geval drie jaar) zijn gewaarborgd.

---

⁸ De rol van de omgeving is door het Kenniscentrum Sport nader uitgewerkt in het Beweegvriendelijke Omgeving Model. In dit model moet de inrichting aan drie voorwaarden voldoen die op elkaar moeten zijn afgestemd. Het Kenniscentrum Sport gebruikt daartoe de begrippen: hardware, software en orgware, waarbij hardware staat voor fysieke infrastructuur, software voor het aanbod aan activiteiten, begeleiding en communicatie en orgware voor het proces en de participatie. Wanneer de hardware en de software met hulp van orgware op elkaar zijn afgestemd, ontstaat een beweegvriendelijke omgeving.

Zie ook: <https://www.allesoversport.nl/artikel/model-beweegvriendelijke-omgeving-bvo-model/>

Gebruik van de sportieve buitenruimte staat in beginsel open voor iedereen. Zekere restricties om redenen van openbaar belang zijn uiteraard wel mogelijk.

Wij beperken ons niet tot de realisatie van nieuwe voorzieningen. Ook ondersteuning voor de transformatie van een bestaande voorziening naar een buitenruimte die aan het concept Sportvriendelijke omgeving voldoen, kunnen op deze wijze verbeterd worden.

Om misverstanden te voorkomen: Het gaat de provincie nadrukkelijk niet om het plaatsen van alleenstaande wipkippen of outdoor fitness-apparatuur op straat. En ook niet om het verbeteren van het functioneel gebruik van de buitenruimte (zoals bereikbaarheid en woon-werkverkeer).

Samenwerking

Het daadwerkelijk gebruik van sportieve voorzieningen in de buitenruimte blijkt geen vanzelfsprekendheid. Op zichzelf goede voorzieningen worden soms maar weinig benut doordat zij niet goed aansluiten op de behoeften van de omgeving. Om voor ondersteuning in aanmerking te komen geldt daarom als voorwaarde dat de voorziening en behoeften actief op elkaar worden afgestemd. Dat de voorziening verbonden is met de gebruikers en de sport- of andere relevante organisaties in de omgeving; dat het wordt gezien als iets 'eigens'.

De provincie vindt het van belang dat naast de initiatiefnemer minimaal één organisatie uit een andere maatschappelijke sector betrokken is. Dat kan een sportorganisatie zijn, maar ook een organisatie uit een andere sector. Dit laatste kan eraan bijdragen dat de voorziening óók gebruikt wordt door anderen dan sportverenigingen en georganiseerde sporters. Dat de sportcourts op de schoolpleinen bijvoorbeeld ook worden gebruikt door buurtsportcoaches. Of een beweegtuin bij een zorgcentrum wordt gebruikt door ouderen uit de buurt.

Een sportieve inrichting van de buitenruimte is een verrijking van de kwaliteit van de omgeving. Dat kan nog worden versterkt als er ook aandacht is voor de kunstzinnige en ruimtelijke vormgeving. De provincie gaat ons inspannen om partners te vinden die op dit vlak een impuls kunnen geven. Streven is om hen door aansluiting bij het Gelders Sportakkoord bij de beoogde ontwikkeling te betrekken.

Net als op andere onderdelen van het uitvoeringsbeleid streeft de provincie ernaar dat bij de initiatieven rond de sportieve buitenruimtes sportverenigingen of maatschappelijke organisaties gericht op de doelgroep van mensen met een beperking worden betrokken.

Voor de verlening van subsidie voor de realisatie van een of meer sportieve buitenruimtes in het kader van een evenement, moet er tevens sprake zijn van een programmatische verbinding tussen het evenement en de buitenruimtes. Bijvoorbeeld wanneer de realisatie deel uitmaakt van het programma van activiteiten van het evenement of dat er wordt 'meegelift' op de communicatie rond het evenement. Realisatie van een of meer buitenruimte(s) kan het draagvlak van grote evenementen verbreden en zorgen voor een blijvende maatschappelijk impact (legacy). Op deze wijze promoot het evenement zichzelf en draagt het bij aan de breedtesport.

Realisatie van sportieve buitenruimtes op sportparken willen wij alleen ondersteunen als zij deel uitmaken van het creëren van een vitaal sportpark. Subsidieverlening vindt dan plaats op basis van het beleid inzake open clubs en vitale sportparken (hoofdstuk 5). Om de maatschappelijke winstkansen van grote evenementen zo min mogelijk te beperken, maken wij een uitzondering voor buitenruimtes die worden gerealiseerd in het kader van zo'n evenement. Het moet wel gaan om de evenementen die op de Gelderse evenementenkalender staan (zie paragraaf 3.2).

Kennis delen en netwerkontwikkeling

Voor het opbouwen en delen van kennis en expertise werkt de provincie samen met partners als het Kenniscentrum Sport, de Hogeschool Arnhem Nijmegen en de Gelderse Sport Federatie. Daarnaast wordt gewerkt aan een versterking van de onderlinge uitwisseling en samenwerking tussen alle betrokken partijen met extra aandacht voor initiatieven bij stedelijke en ruimtelijke vernieuwing (bijvoorbeeld het waterplein in Tiel).

Van de initiatieven die de provincie ondersteunt, wordt de kennis en expertise door betrokken partijen actief gedeeld. Een voorbeeld is de studiedag over de sportcourts.

Voor het meten van de maatschappelijk effecten van sportieve buitenruimtes, is op dit moment geen instrumentarium beschikbaar. Wij nemen het initiatief om het effect van het concept Sportvriendelijke Omgeving door een externe partij te laten meten. Er wordt daarbij onder meer gekeken naar de soort ruimte, de inrichting, de partijen waarmee wordt samengewerkt en het gebruik.

Nieuwe kans

Urban sports is een verzamelnaam voor een groot aantal nieuwe sporten die bij uitstek in een park, op een pleintje of 'om de hoek' worden beoefend. Voorbeelden zijn: 3x3 basketbal, inline skaten, skate-boarden, free running, breakdance, calisthenics en streethockey. Sommige daarvan zijn verbonden aan 'traditionele' sporten als schaatsen, gymnastiek en turnen.

De Urban sports hebben een grote aantrekkingskracht op jongeren en zijn verbonden met Urban cultures.

De provincie onderzoekt welke mogelijkheden er zijn om de Urban sports in de buitenruimte te faciliteren.

6.3. Resultaten

Om onze doelstelling te realiseren zien wij voor de resterende programmaperiode de volgende resultaten:

- Een drietal initiatieven heeft mede met ondersteuning van de provincie de bebouwde buitenruimte versterkt met een sportieve voorziening.
- Een drietal evenementen heeft mede met ondersteuning van de provincie hun maatschappelijke meerwaarde vergroot door de realisering van een sportieve inrichting van de buitenruimte.
- Een vijftal initiatieven is procesmatig door de Gelderse Sport Federatie ondersteund.

- Voor het meten van de maatschappelijke en ruimtelijke meerwaarde van de initiatieven en de Sportvriendelijke omgeving, is een meetinstrument ontwikkeld.
- Er zijn twee sessies en/of werkbijeenkomsten georganiseerd voor partners in de sport- en ruimtelijke sector om kennis en ervaring te delen.

7. DE MAATSCHAPPELIJKE PIJLER: ROUTENETWERKEN

7.1. Inleiding en doel

Recreatieve routes zorgen voor de infrastructuur voor gezond bewegen en sport. Om op de langere termijn een aantrekkelijke provincie voor toeristen en buitensporters te blijven is de uitdaging dat meer partijen bijdragen aan en investeren in de kwaliteit van de routenetwerken in Gelderland.

De afgelopen periode is door 50 verschillende organisaties het programma 'Sterke Gelderse Routes, meer rendement uit recreatieve routenetwerken' opgesteld. De aankomende periode zullen wij ons vooral richten op regionaal niveau om in gesprek te gaan met initiatiefnemers en partijen over kansrijke initiatieven en kansen voor aantrekkelijke routes. Hierbij is vooral aandacht voor kansen op basis van verdienmodel of andere vormen waarbij zelfstandig wordt gewerkt aan de kwaliteit routenetwerken.

7.2. Resultaten

Eind 2017 is door middel van gesprekken een aantal economisch zelfstandige en duurzame initiatieven tot stand gekomen om de Gelderse routes te versterken. Deze worden gedragen door partijen uit de samenleving (organisaties, ondernemers of burgers). Dit kan betekenen dat er nieuwe routes zijn ontwikkeld, die worden benut door sporters en toeristen, dat dit gekoppeld is aan horeca en andere bedrijvigheid en de verbinding is gelegd met evenementen. Hierbij wordt ook meer gebruik gemaakt van verdienmodellen en is er meer ondernemerschap.

7.3. Vervolg aanpak

Met de nieuwe fase en de aangescherpte focus van routenetwerken zullen we scherper inzetten op kansrijke initiatieven die economisch, zelfstandig bijdragen aan de kwaliteit routes. Hiervoor wordt op korte termijn door de provincie een procesbegeleider aan de slag gezet, die mogelijke initiatieven en kansen verder gaat verkennen en indien nodig helpt om deze verder te brengen.

8. DE MAATSCHAPPELIJKE PIJLER: AANGEPAST SPORTEN

8.1. Inleiding en doel

In het programma Gelderland Sport! is opgenomen dat de provincie gaat inzetten op het stimuleren van sport en bewegen voor mensen met een functiebeperking. Onder sporter met een beperking wordt verstaan: sporter met een motorische, zintuiglijke of verstandelijke beperking of met psychosociale problematiek, waardoor hij wordt gehinderd in zijn handelingen en bewegingen. De drempel voor deze groep is vaak extra hoog door het ontbreken van een goed sportaanbod, de benodigde aangepaste voorzieningen en (het ontbreken van) goede informatievoorziening, waarmee sporters en sportaanbieders elkaar makkelijker kunnen vinden. Juist voor deze kwetsbare groep is bewegen vaak nog belangrijker om fysiek en sociaal gezond te blijven. Sporters met een chronische ziekte zijn niet meegenomen in de begripsomschrijving, omdat deze veelal mee kunnen doen in het reguliere sportaanbod.

8.2. Tot nu toe

Een belangrijk memorabel moment was de organisatie van de Special Olympics Nationale Spelen (SONS) in Nijmegen en in de Achterhoek. Een groots feest en een belangrijke mijlpaal voor de deelnemers, de vele vrijwilligers en de organisatie.

In de afgelopen periode is er door de provincie een succesvolle inspiratiebijeenkomst georganiseerd. Hieraan is deelgenomen door organisaties uit de zorg- en welzijnssector en de sportbonden. In het kader van ons evenementenbeleid hebben wij het aangepast sporten als één van de uitgangspunten voor onze nieuwe evenementenkalender benoemd. Het onderwerp is goed terug te vinden in de evenementenstrategieën van de kernsportbonden in het Sportakkoord.

8.3. Resultaten

Voor 2018 staan verschillende evenementen aangepast sporten gepland, namelijk het WK zitvolleybal, WK rolstoeltennis en Special Olympics. Als deze doorgang vinden, hebben wij 2018 uitgeroepen tot het 'Gelders jaar van het aangepast sporten'. Op deze wijze worden de evenementen breder ingezet en bestaat de mogelijkheid om ook andere thema's rondom aangepast sporten actief te agenderen of in uitvoering te nemen.

De ontwikkeling en realisatie van het regionaal Sportloket Uniek Sporten wordt ondersteund door de Gelderse Sport Federatie. De regionale samenwerkingsverbanden Uniek Sporten werken aan versterking van de onderlinge samenwerking. Wij zijn hierbij betrokken. Wij zullen de samenwerking tussen de zorg- en welzijnssector en de sportsector stimuleren.

8.3.1. Economische kracht

Als één van de uitgangspunten voor ondersteuning van evenementen is opgenomen dat er ook een podium voor mensen met een beperking moet zijn. Hieronder wordt verstaan dat het evenement toegankelijk is voor mensen met een beperking. Tijdens het evenement zelf of de

side events worden activiteiten voor mensen met een beperking georganiseerd, voor zover dit meerwaarde heeft voor deze doelgroep.

De subsidieregels bieden de mogelijkheid van ondersteuning van evenementen voor aangepast sporten of andere speciale doelgroepen als zij een grote maatschappelijke impact hebben. Zij kunnen voor steun in aanmerking komen als ze tenminste van nationaal niveau zijn en hun maatschappelijk bereik groot is. Het evenement en de side events moeten stimuleren tot een hogere sportparticipatie bij de doelgroep

8.3.2. Maatschappelijke kracht

Om in aanmerking te komen voor subsidie voor het uitvoeren van een voorbeeldproject op het gebied van open club en vitale sportparken, is het een uitgangspunt dat - indien mogelijk - aangepast sporten daar deel van uitmaakt. Ook bij de verspreiding van kennis en expertise op het gebied van open club en vitale sportparken maakt aangepast sporten onderdeel uit van de producten en activiteiten die gepland staan.

8.3.3. Sportieve kracht

De begeleiding en ondersteuning door Topsport Gelderland wordt ook aangeboden aan sporters met een functiebeperking. Dit geldt ook voor de inzet van jonge talentvolle sporters als ambassadeur van de sport.

9. DE SPORTIEVE PIJLER: SPORTIEVE KRACHT VAN SPORT

9.1. Doelstelling Talentondersteuning

Talenten zijn de schakel tussen breedte- en topsport. Talenten inspireren anderen om het beste uit zichzelf te halen en tot een actieve en sportieve leefstijl te komen. Hoe meer mensen in Gelderland aan sport doen, hoe groter de kweekvijver is voor nieuwe talenten die onze provincie en Nederland op de kaart kunnen zetten.

Onze doelstelling voor talentondersteuning is een betere structuur voor talentontwikkeling tot stand te brengen, waarmee jonge talentvolle sporters - al dan niet met een beperking - in staat worden gesteld zich op een evenwichtige manier te ontwikkelen tot topper in hun sport.

Gelderland kent vele goede voorbeelden van talenvolle sporters die inmiddels tot de nationale en internationale top behoren (Laura Smulders BMX, Elis Ligtlee Baanwielrennen, Lonneke Sloetjes Volleybal, etc.).

9.2. Gelders model voor talentontwikkeling in de sport

In de afgelopen jaren is er in Gelderland een goed functionerende structuur voor talentontwikkeling gerealiseerd. Jaarlijks worden circa 600 sporttalenten met en zonder beperking begeleid en ondersteund in hun ontwikkeling. Bij de realisering van dit doel speelt Topsport Gelderland een belangrijke rol. Op onderdelen, bijvoorbeeld waar een relatie ligt met de breedtesport, werkt Topsport Gelderland daarbij samen met de Gelderse Sport Federatie. Uitgangspunt van ons beleid is dat talenten zich sportief kunnen ontwikkelen in harmonie met het onderwijs en het maatschappelijke en privéleven. Daarbij willen wij voor talenten faciliteiten creëren niet alleen voor de sportontwikkeling, maar óók voor hun maatschappelijke

carrière. Aandacht voor het welzijn van het talent en thema's als onderwijs, gezonde voeding, voorlichting over doping, etc., maar ook aandacht voor de ouders en de thuissituatie is daarbij belangrijk.

In dit proces wordt in Gelderland unieke kennis ontwikkeld door de HAN (lectoraat Herkennen en

Ontwikkelen van Sporttalent alsmede het Centre of Expertise) en het Kenniscentrum Sport in Ede. Daarmee ontwikkelt de Gelderse aanpak zich tot een 'Gelders model voor talentontwikkeling in de sport', waarbij het gaat om de optimale ontwikkelomgeving voor sporttalenten, in goede balans met welzijn en school. Het model is niet alleen gericht op sportprestaties (slechts een enkeling zal de absolute top halen), maar ook op het leren van essentiële vaardigheden en competenties en de combinatie met welzijn en schoolprestaties.

9.3. Beleidskader

Door bij te dragen aan een optimale structuur voor talentontwikkeling in Gelderland, willen wij Gelderse sporttalenten de gelegenheid bieden het beste uit zichzelf te halen en op een evenwichtige manier uit te groeien tot landelijke toppers. Hiervoor is nodig dat voorwaarden worden gecreëerd om talentvolle sporters de gelegenheid te geven zich optimaal te ontwikkelen.

We willen hiervoor insteken op individuele talentbegeleiding die door regioconsulenten van Topsport Gelderland zal worden geboden. Ook degenen die de top niet halen moeten vaardigheden en competenties hebben opgedaan, waar ze de rest van hun leven nog veel aan hebben. Daarnaast is een doorlopend traject van talentontwikkeling en -begeleiding in Gelderland benodigd. Hiervoor zetten we in op doorontwikkeling van Regionale Trainings Centra (RTC), maken we nieuwe regionale Multisport Talent Centra mede mogelijk, worden sporttalenten ook in de onderwijssituatie (Topsport Talentscholen) breder motorisch uitgedaagd en geschoold en richten we ons op versterking van de kwaliteit van de jeugdopleiding van topclubs. Ook willen wij jonge talentvolle sporters scholing bieden om zich in te kunnen zetten als ambassadeurs bij (basis-)scholen, sportevenementen en bedrijven. Ten slotte richten wij ons op een nieuwe aanpak voor werving, behoud en stimulering van talenten aangepaste sport.

9.4. Instrumentarium

Wij stellen voor de pijler Sportieve kracht van sport voor de periode tot en met 2019 € 2,4 mln. Beschikbaar. Dit is als volgt onderverdeeld. Voor de individuele talentbegeleiding en ondersteuning van talentvolle sporters met een status is voor Topsport Gelderland voor de periode tot en met 2019 een subsidie van maximaal € 960.000 beschikbaar, met een maximum van € 320.000 per jaar.

Provinciale Staten hebben op 28 juni 2016 bij de Voorjaarsnota 2016 hiertoe besloten (PS2016-404). Voor de realisering van de overige doelen van het thema Talentondersteuning zijn projectsubsidies mogelijk op basis van de Regels Ruimte voor Gelderland 2016. Hiervoor is tot en met 2019 € 3.6" mln. aan budget beschikbaar

9.5. Resultaten

Onderstaand geven wij per subdoel weer welke resultaten eind 2019 behaald zullen zijn.

9.5.1. Doel: het op een adequate wijze begeleiden en ondersteunen van talentvolle sporters met een status

Het resultaat hiervan is dat jaarlijks aan minimaal 600 talentvolle sporters met een status vanuit NOC*NSF en hun sportbond, inclusief sporttalenten met een beperking, extra begeleiding en ontwikkelkansen is geboden.

Talentbegeleiders van Topsport Gelderland bieden ondersteuning aan jonge talentvolle sporters, binnen en buiten de talentenprogramma's. Via het Samenwerkingsverband Topsport Oost krijgen Gelderse (kern-)sporters toegang tot faciliteiten van de hoogste kwaliteit waaronder de CTO-faciliteiten van Papendal. Via een netwerk van organisaties uit alle maatschappelijke geledingen en experts door de hele provincie zijn de talenten verzekerd van goede (para-)medische zorg, gerichte strength & conditioning begeleiding en faciliteiten, voorlichting over gezonde voeding, maar ook trainingen op het gebied van communicatie en voorlichting over de financieel-administratieve kant horen daarbij. Dit betreft ook jonge Gelderse sporters die (nog) geen deel uitmaken van deze programma's.

Een tweede resultaat is dat aan alle talentontwikkelingsprogramma's van de kernsportbonden door Topsport Gelderland en Topsport Oost bijgedragen is ter verbetering van de kwaliteit.

Door genoemde partijen is bijgedragen aan de verdere doorontwikkeling van de talentontwikkelingsprogramma's van de kernsportbonden.

9.5.2. Doel: het realiseren van een doorlopend traject van talentontwikkeling in Gelderland

Het resultaat is dat minimaal acht Regionale Trainings Centra (RTC's) van de kernsportbonden zijn gecontinueerd en doorontwikkeld (kwaliteitsimpuls), dan wel opgestart.

Dit houdt in dat de bestaande RTC's zijn doorontwikkeld (kwalitatief/ meer financiële zelfstandigheid) of nieuwe RTC's zijn opgestart. Dit verloopt via de kernsportbonden, maar ook door de inzet van Topsport Oost. Het gaat om doorontwikkelde of gestarte RTC's die deel uitmaken van het meerjaren-opleidingstraject van bonden, met een stabiel management, voldoende aandacht voor sportgenerieke leerlijnen en begeleiding van de sporters op persoonlijk/maatschappelijk vlak.

Een tweede resultaat is dat nieuwe regionale, kernsport overstijgende Multisport Talenten Centra operationeel zijn (3 regio's).

Deze nieuwe regionale kernsport overstijgende Multisport Talenten Centra zijn mede mogelijk gemaakt zodat talenten in de regio kansen krijgen om zich dicht bij huis verder te ontwikkelen (o.m. Achterhoek Younited, Talent Centraal).

Een derde resultaat is dat in drie Gelderse regio's, door toepassing van de methodiek fasegericht opleiden, de kwaliteit van de jeugdopleidingen van kernsportclubs is versterkt.

Het gaat hierbij om de begeleiding van ambitieuze sportclubs om te komen tot een samenhangend en verantwoord beleid, waar het gaat om hun jeugdopleiding c.q.

talentontwikkeling. De kwaliteit van de jeugdopleiding van de kernsportclubs wordt versterkt door toepassing van de methodiek 'fasegericht opleiden' (Long Term Athletics Development).

Een vierde resultaat is dat vijf Topsport Talent Scholen en topsport vriendelijke scholen pilots hebben gedraaid met een pluspakket voor topsport talenten met een status. Ook is er op één

HBO-instelling een pilot gedraaid met het aanbieden van interventies waarin het leren van vaardigheden t.b.v. een succesvolle carrière centraal staat.

Het gaat er hier om dat sporttalenten ook in de onderwijssituatie breder motorisch worden uitgedaagd en geschoold, dat ze daar ook de kans krijgen om voor hun sport relevante kennis en ervaring op te doen. Sport en onderwijs worden zo verbonden om de talentvolle sporters de kans te geven en vaardigheden op te doen om een succesvolle 'duale carrière' (sport én onderwijs) te kunnen hebben.

Aanvragen dienen voorzien te zijn van een advies van Topsport Gelderland ten aanzien van de doelmatigheid van de aanvraag. Topsport Gelderland ontvangt provinciaal subsidie voor de ondersteuning en begeleiding van de Gelderse toptalenten en kan vanuit haar functie aanvragers adviseren over hoe te komen tot een kwalitatief goed project en een goede aanvraag. Aan deze advisering zijn voor de aanvragers geen kosten verbonden.

Het vijfde resultaat ten slotte is dat Gelderland wordt gezien als de beste omgeving voor sporttalenten om zich te ontwikkelen. Er is een 'Gelders model' tot stand gebracht, waarover wordt gepubliceerd en waardoor minimaal vele tientallen jonge sporters zich beter kunnen ontwikkelen.

Hierbij delen HAN en Kenniscentrum Sport kennis met Gelderse gemeenten, hetgeen leidt tot een "Gelders model" voor talentontwikkeling: kennis over en het realiseren van een optimale ontwikkelomgeving voor toptalent.

9.5.3. Doel: het scholen en inzetten van jonge talentvolle sporters als ambassadeurs voor (basis)scholen, sportevenementen en bij het bedrijfsleven

Het resultaat is dat jaarlijks 30 talenten geschoold zijn als ambassadeur en dat deze in totaal 90 maal ingezet zijn op scholen, evenementen en bij bedrijven.

Het gaat hierbij om scholing en begeleiding van sporttalenten om zichzelf te kunnen presenteren als rolmodel (ambassadeurs) en het organiseren van presentaties van talenten op scholen, evenementen en voor het bedrijfsleven (netwerken).

9.5.4. Doel: het ontwikkelen en toepassen van een methodiek waarmee meer talentvolle sporters met een beperking worden geworven en begeleid

Als resultaat zijn jaarlijks minimaal drie trajecten - rondom Gelderse evenementen - voor het opsporen van paralympisch talent georganiseerd.

Het betreft de ontwikkeling van een methodiek voor werving van sporters met een beperking en de toepassing van het nieuwe instrument (werving, stimulering en ontwikkeling).

10. TOT SLOT

Met dit uitvoeringsbeleid geven wij invulling aan de doelen uit Gelderland Sport! 2016-2019. Zo werken wij aan een provincie die bruist van sportiviteit. Een provincie met goede sportvoorzieningen voor iedereen, me actieve sportverenigingen die midden in de maatschappij staan en met toonaangevende sportevenementen. Een provincie die door sport nog aantrekkelijker wordt voor haar inwoners, ondernemers, sporters en bezoekers.